

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen och lagen om animaliska biprodukter

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av miljöskyddslagen och lagen om animaliska biprodukter (RP 95/2018 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande och till jord- och skogsbruksutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- jord- och skogsbruksutskottet JsUU 14/2018 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialsakkunnig Sami Rinne, miljöministeriet
- lagstiftningsråd Katariina Haavanlammi, miljöministeriet
- specialsakkunnig Kirsti Huovinen, jord- och skogsbruksministeriet
- lagstiftningsråd Pirjo Tomperi, jord- och skogsbruksministeriet
- expert Heidi Lettojärvi, Finsk Energiindustri rf
- specialsakkunnig Tapani Veistola, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands Kommunförbund
- Centraförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att miljöskyddslagen och lagen om animaliska biprodukter ändras. Syftet är att genomföra den ändring av Europeiska unionens förordning om animaliska biprodukter som tillåter användning av naturgödsel från produktionsdjur som bränsle även om kraven enligt avfallsförbränningslagstiftningen inte uppfylls. Med hjälp av propositionen uppnås samtidigt målet att tillåta användning av hästgödsel inom energiproduktionen, vilket anknyter till spetsprojektet inom bioekonomi och ren teknik i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering.

Betänkande MiUB 7/2018 rd

De föreslagna lagarna gäller dels de undantag som möjliggörs av Europeiska unionens förordning om animaliska biprodukter och som gäller användning av naturgödsel från produktionsdjur, dels arbetsfördelningen mellan de tillsynsmyndigheter som avses i miljöskyddslagen och lagen om animaliska biprodukter när det gäller användningen av naturgödsel från produktionsdjur som bränsle.

Lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar, men med följande kommentarer.

Syftet med regeringens proposition är att genomföra den ändring av EU:s förordning om animaliska biprodukter som tillåter användning av naturgödsel från hästar och andra produktionsdjur som bränsle i enheter med en bränsleeffekt på högst 50 megawatt trots att kraven enligt avfallsförbränningslagstiftningen inte uppfylls. Även om kraven i den lagstiftningen inte iaktas är kraven på förbränningen i små enheter ändå så strikta att nivån på miljöskyddet inte försvagas.

Utskottet anser att förslaget om att små enheter inte ska höra till miljöskyddslagens område enbart på grund av förbränning av naturgödsel är motiverat. I stället regleras förbränningen av naturgödsel i mindre enheter direkt genom EU:s förordning om animaliska biprodukter. Det är ändå i allmänhet inte möjligt att i förbränningsanläggningar av gårdsstorlek uppfylla de huvudkrav som uppställts av teknisk-ekonomiska orsaker, det vill säga en uppehållstid på två sekunder och ett temperaturkrav på 850 grader Celsius. Det är därför sannolikt att gödseln kommer att transporteras längre bort till större förbränningsanläggningar. Problemen vid förbränning av gödsel hänför sig främst till den ammoniak och fukt som finns i gödseln eller till systemen för bränslebehandling. Regeringen bedömer i propositionen att användningen av naturgödsel som bränsle kan komma att öka med cirka 100 000 ton om året. Utnyttjandet av gödsel som bränsle uppskattas öka från cirka 4 procent i dag till 20–30 procent.

Miljöministeriet håller på att tillsammans med jord- och skogsbruksministeriet och Livsmedels säkerhetsverket (Evira) utarbeta en anvisning om användningen av naturgödsel från produktionsdjur som bränsle i pannor med en bränsleeffekt på högst 50 megawatt. Utskottet anser att en praktisk anvisning behövs med tanke på en smidig blandad förbränning.

Utskottet ställer sig bakom regeringens proposition och betonar att användningen av gödsel som sådan som näring och för markförbättring är det primära och mest rationella sättet att använda den. I synnerhet i områden med stor husdjursproduktion begränsas användningen av gödseln som sådan ändå av den miljöskyddslagstiftning som avser vattenskydd. Gödselanvändningen på åkarna begränsas av gödslingsplanerna, som beaktar bland annat näringssituation, läge och odlingsväxt. Utskottet konstaterar att man genom en effektivare återvinning av näringsämnena i gödseln också kan säkerställa den inhemska matproduktionen i framtiden, när konkurrensen om de allt knappare fosforresurserna hårdnar och priset på gödsel stiger. Näringsämnena kommer också att vara en resurs snarare än ett problem i framtiden. Fosfor finns med i EU:s förteckning

Betänkande MiUB 7/2018 rd

över kritiska råvaror, eftersom den huvudsakligen fås från apatitreserver som ligger utanför Europa och som uppskattas räcka i ytterligare 60—400 år.

Genom att göra biogas kan man producera energi också ur gödsel. Det sker under syrefria förhållanden och med hjälp av mikrober. Som slutprodukt av nedbrytningen får man biogas, som huvudsakligen består av metan och koldioxid samt rötslam som lämpar sig som gödsel. Torrhalten i hästgödsel är cirka 35 procent, medan den till exempel är 10 procent i kogödsel och 7 procent i svinggödsel. Hästgödsel lämpar sig således bättre för användning i en torrprocess.

Regeringen har också startat spetsprojekt där det utförs ett viktigt arbete för att främja återvinningen av gödsel och cirkulär ekonomi. Målet med den andra fasen i programmet för främjande av återvinningen av näringsämnen och förbättring av Skärgårdshavets tillstånd (2016—2019, Raki 2) är bland annat att hushålla med näringsämnena genom att återvinna mineralfosfortillgångar och främja bioekonomi och cirkulär ekonomi. Inom projektet för att återvinna hästgödsel (Helmet) försöker man hitta olika sätt att återvinna hästgödsel och underlätta stallens gödselhantering tillsammans med stallen, företagen inom hästhållningen och hela gödselbehandlingskedjan. Målet är att i högre grad kunna återvinna hästgödsel i form av näringsämnen och energi och att skapa ny affärsverksamhet.

Utskottet anser det vara viktigt att bevaka lagförslagets konsekvenser när det gäller användningen av gödsel för förbränning. Man bör också, antingen i samband med regeringens spetsprojekt eller separat, utreda om tillståndspraxis eller lagstiftningen ställer hinder för att främja användningen av gödsel som näringsämne och markförbättring på ett sätt som beaktar vattenskyddsaspekterna.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 95/2018 rd utan ändringar.

Betänkande MiUB 7/2018 rd

Helsingfors 4.10.2018

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Satu Hassi gröna
vice ordförande Silvia Modig vänst
medlem Anders Adlercreutz sv
medlem Petri Honkonen cent
medlem Olli Immonen saf
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Rami Lehto saf
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Sanna Marin sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent
medlem Riitta Myller sd
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.